



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 13 marca 2026 r.

Pozycja 23

POSTANOWIENIE z dnia 4 lutego 2026 r. Sygn. akt SK 87/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski – przewodniczący
Jakub Stelina – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski
Jarosław Wyrembak
Andrzej Zielenacki,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 lutego 2026 r., skargi konstytucyjnej K.C. o zbadanie zgodności:

art. 17 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 22 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615) w zakresie, w jakim „wyłączają prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (...) wobec osoby wprowadzone formalnie pozostającej w stosunku pracy, lecz przebywającej na urlopie wychowawczym i sprawującej opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem”, z art. 18 w związku z art. 47, w związku z art. 32 ust. 1, art. 18 w związku z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1, art. 18 w związku z art. 71 ust. 2, w związku z art. 32 ust. 1 oraz art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W skardze konstytucyjnej z 16 maja 2022 r. K.C. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie niezgodności art. 17 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 22 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615; dalej: u.ś.r.) w zakresie, w jakim „wyłączają prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (...) wobec osoby wprowadzone formalnie pozostającej w stosunku pracy, lecz przebywającej na urlopie wychowawczym i sprawującej opiekę nad niepełno-

sprawnym dzieckiem”, z art. 18 w związku z art. 47, w związku z art. 32 ust. 1, art. 18 w związku z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1, art. 18 w związku z art. 71 ust. 2, w związku z art. 32 ust. 1 oraz art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

1.1. Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego.

We wniosku z maja 2020 r. skarżąca zwróciła się do Prezydenta Miasta (dalej też: organ) o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w związku z opieką nad niepełnosprawnym synem. Decyzją z lipca 2020 r. organ odmówił przyznania skarżącej świadczenia pielęgnacyjnego. W uzasadnieniu ustalił m.in., że matka dziecka pozostaje w stosunku pracy i pracodawca udzielił jej urlopu wychowawczego w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Prezydent Miasta przyjął, że świadczenie pielęgnacyjne kierowane jest tylko do tych opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy ze względu na konieczność opieki rezygnują z zatrudnienia. Rezygnację z zatrudnienia w rozumieniu art. 17 ust. 1 u.s.r. należy utożsamiać z rozwiązaniem konkretnego stosunku prawnego lub z zaprzestaniem wykonywania pracy dotychczas świadczonej na podstawie jednej z form prawnych określonych w art. 3 pkt 22 u.s.r. Nie jest nią przerwa w świadczeniu pracy z tytułu urodzenia dziecka i sprawowania nad nim osobistej opieki. Organ podkreślił, że wprawdzie w okresach urlopów macierzyńskich i wychowawczych pracownicy nie zachowują prawa do wynagrodzenia, jednak otrzymują wówczas świadczenia z zabezpieczenia społecznego, tj. zasiłek macierzyński albo dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. W związku z powyższym organ stwierdził, że skarżąca – rezygnując ze świadczenia pracy w ramach istniejącego stosunku pracy – uczyniła to w celu wykorzystania przysługującego każdemu pracownikowi uprawnienia w postaci urlopu wychowawczego.

W odwołaniu do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (dalej: SKO) skarżąca zarzuciła organowi błędne przyjęcie, że opiekuje się synem nie w związku z koniecznością realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o niepełnosprawności, a w celu skorzystania z uprawnienia pracowniczego w postaci urlopu wychowawczego. Decyzją z sierpnia 2020 r. SKO utrzymało w mocy decyzję Prezydenta Miasta. SKO przyjęło, że pozostawanie w stanie zatrudnienia w oparciu o którąś z podstaw wymienionych w art. 3 pkt 22 u.s.r. wyklucza kwalifikowanie tego stanu jako rezygnacji z zatrudnienia. Uznało, że nie znajduje podstaw wykładni prowadząca do twierdzenia, iż wykonywaniem pracy jest wyłącznie sytuacja, w której określona osoba faktycznie świadczy pracę. Urlop wychowawczy jest uprawnieniem pracownika, więc może być udzielony jedynie osobie pozostającej w stosunku pracy. Zdaniem SKO, rezygnacja z zatrudnienia, o której mowa w art. 17 ust. 1 u.s.r., to całkowita rezygnacja z takiego zatrudnienia przez rozwiązanie stosunku pracy. Świadczenie pielęgnacyjne stanowi inną formę wsparcia niż dodatek do zasiłku rodzinnego i nie przysługuje w wypadku korzystania z dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego. Skoro skarżąca, korzystając z urlopu wychowawczego, w dalszym ciągu pozostaje w stosunku pracy, to – zdaniem SKO – organ prawidłowo ocenił, że nie spełnia ona przesłanki do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego.

W skardze do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (dalej: WSA) skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 17 ust. 1 w związku z art. 3 pkt 22 u.s.r., przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w nieprawidłowym przyjęciu, że rezygnacja z zatrudnienia uprawniająca do świadczenia pielęgnacyjnego powinna być równoznaczna z nieistnieniem stosunku pracy, a tym samym, że skorzystanie z urlopu wychowawczego nie stanowi takiej rezygnacji z zatrudnienia. W ocenie skarżącej, rezygnacja z zatrudnienia, o której mowa w art. 17 ust. 1 u.s.r., nie może być utożsamiana wyłącznie z rozwiązaniem stosunku pracy, lecz z sytuacją braku faktycznego wykonywania pracy za wynagrodzeniem w celu sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, więc z sytuacją korzystania z urlopu wychowawczego.

Wyrokiem z lutego 2021 r. WSA oddalił skargę na decyzję SKO. Podzielił poglądy organów obu instancji, że okoliczność przebywania przez skarżącą na urlopie wychowawczym, z którego może korzystać wyłącznie osoba o statusie pracownika, wyklucza możliwość uznania, że zrezygnowała ona z zatrudnienia w rozumieniu art. 17 ust. 1 u.ś.r. Skarga kasacyjna skarżącej od orzeczenia sądu administracyjnego pierwszej instancji została oddalona przez Naczelną Sąd Administracyjny wyrokiem z lutego 2022 r.

1.2. Zdaniem skarżącej, kwestionowana regulacja we wskazanym w skardze zakresie narusza:

- a) prawo do opieki i ochrony życia rodzinnego (art. 18 w związku z art. 47 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji),
- b) prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych dla rodziny (art. 18 w związku z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji),
- c) prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych dla matki po urodzeniu dziecka (art. 18 w związku z art. 71 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji),
- d) prawo do równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust. 1 Konstytucji),
- e) wolność pracy (art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji).

2. W piśmie z 4 listopada 2022 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie przystępuje do niniejszej sprawy.

3. Prokurator Generalny w piśmie z 15 grudnia 2022 r. wniósł o stwierdzenie, że art. 17 ust. 1 u.ś.r. w zakresie, w jakim stanowi, że korzystanie z urlopu wychowawczego nie jest równoznaczne z niepodjęciem lub rezygnacją z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jest zgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. W pozostałym zakresie wniósł o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia.

4. Marszałek Sejmu w piśmie z 7 lipca 2023 r. w imieniu Sejmu wniósł o stwierdzenie, że art. 17 ust. 1 u.ś.r. w zakresie, w jakim nie przewiduje możliwości przyznania świadczenia pielęgnacyjnego osobie przebywającej na urlopie wychowawczym, jest zgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 18, w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. W pozostałym zakresie wniósł o umorzenie postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na wstępie rozważyć należy kwestię dopuszczalności merytorycznego orzekania w niniejszej sprawie. Konieczność taka wynika z faktu, że w wyroku z 4 grudnia 2025 r., sygn. SK 50/22 (OTK ZU A/2025, poz. 125), Trybunał Konstytucyjny orzekł, rozpoznając skargę konstytucyjną wniesioną przez tę samą osobę, iż: „Art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208), w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2023 r., w zakresie, w jakim wyłącza prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej wobec osoby przebywającej na urlopie wychowawczym i sprawującej opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem, jest niezgodny art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. W pozostałym zakresie zaskarżenia Trybunał umorzył postępowanie.

W związku z powołanym wyrokiem Trybunału – z uwagi na tożsamość skarżącej i przedmiotu kontroli oraz w większości pokrywające się wzorce kontroli konstytucyjności, ziściła się ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), powodująca niedopuszczalność wydania orzeczenia, zgodnie z dyspozycją art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393).

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.